

Orientacions estratègiques de Relacions Internacionals

Mandat 2024-2027

Diputació
Barcelona

Orientacions estratègiques de Relacions Internacionals

Mandat 2024-2027

Autoria

Direcció de Relacions Internacionals de la Diputació de Barcelona

Novembre de 2024

© Diputació de Barcelona

Edició i coordinació: Subdirecció d'Imatge Corporativa i Promoció Institucional
de la Diputació de Barcelona

Impressió: Departament de Reproducció Gràfica de la Diputació de Barcelona

Índex

Presentacions	5
1. Introducció	9
2. El context	12
2.1. Context global	12
2.2. Impacte local	13
3. Marcs de referència	15
3.1. Agendes globals	15
3.2. Marc legislatiu	16
3.3. Declaracions i campanyes d'abast internacional subscrietes per la Diputació de Barcelona	18
4. L'acció internacional de la Diputació de Barcelona	22
4.1. Alineació amb els ODS i amb l'Agenda Urbana i Rural 2030	22
4.1.1. Alineació amb els ODS	22
4.1.2. Alineació amb l'Agenda Urbana i Rural 2030	23
4.2. Objectius estratègics establerts en el Pla de mandat (2024-2027)	23
4.3. Principis rectors	24
4.4. Àmbits de treball	26
4.4.1. Suport municipal	26
4.4.2. Acció exterior	26

4.5. Àmbits d'acció	27
4.5.1. Relacions internacionals i projecció exterior	27
4.5.2. Integració i cohesió europea des del municipalisme	27
4.5.3. Cooperació descentralitzada al desenvolupament	28
4.6. Àmbits temàtics	28
4.6.1. Governança local: democràcia, descentralització i polítiques públiques locals innovadores	28
4.6.2. Pau i drets humans	29
4.6.3. Transició climàtica, social i productiva	29
4.7. Àmbits geogràfics	29
4.7.1. Europa	29
4.7.2. L'Amèrica Llatina i el Carib	30
4.7.3. La Mediterrània	30
4.7.4. L'Àfrica subsahariana	30
4.8. Instruments	31
4.8.1. Assessorament i acompanyament tècnics	31
4.8.2. Formació	31
4.8.3. Suport econòmic	32
4.8.4. Recursos materials	32
4.8.5. Espais de treball	32
4.8.6. Guies, metodologies i altres publicacions	32
4.8.7. Participació directa en xarxes, espais d'incidència i projectes transnacionals	32
4.8.8. Materials de comunicació i canals de difusió	33
5. Conclusions	34

Presentacions

Com a presidenta de la Diputació de Barcelona, em plau presentar-vos les orientacions estratègiques de relacions internacionals de la nostra corporació per al període 2024-2027. Aquestes orientacions posen de manifest la importància crucial de l'acció internacional, de les dinàmiques de la Unió Europea i de la cooperació al desenvolupament en la nostra agenda institucional. En un món cada cop més interconnectat, la col·laboració i l'enteniment entre territoris, ciutats i pobles són fonamentals per abordar els reptes globals i promoure un desenvolupament sostenible i equitatiu.

Molt encertadament, l'actual Pla d'actuació de mandat 2024-2027: innovació en polítiques públiques per a la sostenibilitat, l'equitat, i la cohesió social, posa de manifest la importància i l'impacte que té a les nostres vides el que succeeix més enllà del nostre territori. No podem oblidar la importància dels reptes que plantegen el Objectius de Desenvolupament Sostenible, ni tampoc el Pacte pel Futur aprovat per l'Assemblea General de les Nacions Unides (Nova York, setembre del 2024). En aquest sentit, considerem que la nostra acció internacional ha de ser un instrument clau que contribueixi a assolir els objectius plantejats per l'esmentat Pla d'actuació de mandat.

Aquestes orientacions beuen del lideratge que la Diputació de Barcelona ha exercit durant gairebé trenta anys amb relació a les qüestions internacionals des d'una perspectiva local i municipalista, i en són la conseqüència natural, com testimonia la creació en el seu moment del Gabinet d'Integració Europea i Solidaritat, germen de l'actual Direcció de Relacions Internacionals, i l'obertura de l'oficina a Brussel·les.

L'acció internacional ha estat i és una eina essencial per enfortir les nostres relacions amb altres actors locals, que ens permet intercanviar coneixements, experiències, bones pràctiques i innovacions per millorar les nostres polítiques públiques i serveis a la ciutadania. Alhora, la participació activa en xarxes i fòrums internacionals ens brinda l'oportunitat de posicionar la nostra institució, els seus municipis i el territori de la demarcació de Barcelona en conjunt com un referent en innovació, sostenibilitat i drets humans.

Com no pot ser de cap altra manera, Europa, com a espai d'integració i cooperació, fa un paper central en la nostra estratègia internacional. La Unió Europea és no només un marc de referència per a les nostres polítiques, sinó també una font de finançament i suport tècnic per a nombrosos projectes que beneficien les nostres comunitats en àrees com ara la transició ecològica, la digitalització i la inclusió social.

D'altra banda, des de la Diputació de Barcelona creiem fermament en la solidaritat i en la responsabilitat compartida per afrontar els reptes globals. El model de cooperació descentralitzada que impulsem ens permet treballar directament amb governs locals i organitzacions de la societat civil en altres països, fomentant un desenvolupament més inclusiu i participatiu, consolidant i enfortint les institucions, les polítiques públiques i els serveis locals.

Lluïsa Moret Sabidó
Presidenta de la Diputació de Barcelona

És una gran satisfacció presentar-vos aquestes orientacions estratègiques, que ens permeten dotar-nos d'un marc i unes eines clares per avançar i aprofundir la tasca internacional de la Diputació de Barcelona.

Com he expressat en diverses ocasions, vivim en un món en transició on molts dels paradigmes que donàvem per descomptats es qüestionen, i on sempre està present la incertesa. Un món marcat per l'emergència climàtica i que, malgrat certs avenços econòmics i socials, ara veu un esclat de conflictes, populismes de tota mena i passos enrere en matèria de gènere, que amenacen la convivència no solament a escala internacional, sinó també als nostres municipis i barris. Creiem que aquestes orientacions ens dotaran d'un marc coherent i ens ajudaran a desenvolupar iniciatives que responguin millor als reptes que planteja la situació mundial en què ens trobem i a les necessitats del nostre territori, posant al centre de la nostra acció internacional els municipis de la nostra demarcació.

Aquest document neix amb una clara vocació d'ajudar a posicionar el nostre territori, d'incidir en aquelles polítiques europees i en aquelles agendes internacionals que condicionen les nostres polítiques públiques locals, així com d'apropar a la ciutadania la realitat europea i internacional.

Entenem la nostra acció internacional des de dos àmbits de treball. D'una banda, l'acció municipal: acompanyem els municipis en l'actual context global canviant i els facilitem la localització de les agendes, l'establiment de col·laboracions internacionals i l'intercanvi de bones pràctiques que en milloren les polítiques. D'altra banda, l'acció exterior, que ens permet establir aliances, incidir en les agendes internacionals, i generar i captar coneixement.

En aquest sentit, també reconeixem la llarga tradició de solidaritat i cooperació de la Diputació de Barcelona amb els ens locals i les organitzacions de tercers països, i reafirmem la nostra voluntat de promoure territoris i comunitats més justos i inclusius. El nostre model de cooperació descentralitzada afronta molts reptes, com ara la implementació de la nova llei estatal de cooperació, les noves dinàmiques al voltant de l'Ajut Oficial al Desenvolupament (AOD) i l'alineació del 0,7 %, així com les dinàmiques de certes regions del món. En aquest context, l'Observatori de la Cooperació Descentralitzada de la Unió Europea, Llatinoamèrica i el Carib de la Diputació està cridat a fer un paper més central.

Finalment, tenint en compte els temps actuals, crec que és important fer una menció especial de l'esperit amb què volem implementar aquestes orientacions estratègiques: volem que reflecteixi el model que vol dur a terme la nostra corporació en la seva acció internacional. És per això que hem identificat una sèrie de principis rectors, com ara una acció internacional des d'una perspectiva feminista, alineada amb les agendes globals, amb un enfocament basat en drets i un compromís amb la diversitat, l'equitat

i la inclusió, que faci transversal la perspectiva de gènere, i que contribueixi al desenvolupament econòmic local i a la justícia global. A més, volem incorporar una mirada interseccional a les relacions internacionals, que tingui en compte la coherència de polítiques, la subsidiarietat i la descentralització. Òbviament, amb una decidida intenció de treballar buscant complementaritats i generant espais de treball amb altres administracions.

Maria Eugènia Gay Rosell

Diputada delegada de Relacions Internacionals i Agenda 2030

1. Introducció

Amb gairebé trenta anys de trajectòria en l'àmbit de les relacions internacionals, la Diputació de Barcelona es configura com un actor local capdavanter pel que fa a la incorporació de la mirada internacional en les seves polítiques i actuacions.

Des del 1995, primer amb el Gabinet d'Integració Europea i Solidaritat, després amb el Servei de Relacions Internacionals i actualment amb la Direcció de Relacions Internacionals, la Diputació de Barcelona no només ha estat atenta als canvis del context europeu i internacional amb impacte al nostre territori, sinó que a més ha impulsat la solidaritat i l'intercanvi amb altres actors.

En aquest sentit, la Diputació de Barcelona ha estat sempre pionera en l'acompanyament del món local en els processos d'internacionalització, europeïtzació i cooperació. En són clars exemples l'obertura, el 1998, de la nostra oficina a Brussel·les, com també l'impuls que al llarg dels anys hem donat a diferents xarxes transnacionals de governs locals (per exemple, ACTE, Arc Llatí, CEPLI i Partenalia), i iniciatives europees com el programa URB-AL de la Comissió Europea (responsable del projecte «Dones i Ciutat», l'Observatori de la Cooperació Descentralitzada Unió Europea - Amèrica Llatina, i l'Oficina de Coordinació i Orientació de l'URB-AL III) o el Pacte d'Alcaldes.

Aquestes orientacions estratègiques han estat elaborades a partir de les prioritats establertes al Pla d'actuació de mandat 2024-2027: innovació en polítiques públiques per a la sostenibilitat, l'equitat territorial, i la cohesió social. El mateix Pla de mandat subratlla en la introducció la importància i l'impacte que té a la nostra vida el que succeeix més enllà del nostre territori:

Vivim temps complexos, marcats per una confluència de crisis múltiples i mutacions en l'ordre global que, a més, es reforcen entre si per generar importants incerteses de futur. Les turbulències internacionals dibuixen un escenari geopolític preocupant, mentre vivim una emergència climàtica global que també impacta directament a les nostres vides, a través d'un auge accelerat i sense precedents de fenòmens meteorològics extrems, els quals generen nous riscos per a la salut i el benestar de les persones, per als ecosistemes naturals o per a la viabilitat del model productiu i de consum. Nous riscos que requereixen respostes transformadores liderades per totes les administracions públiques, també per la Diputació de Barcelona, per tal de convertir-los en oportunitats de transformació, de progrés, d'equitat i de justícia social i climàtica.

Per tant, ara menys que mai no podem viure d'esquena al que passa al món, i d'aquí ve la importància de mantenir-nos actius en xarxes internacionals i establir aliances que promoguin els valors que defensa la nostra corporació, que ajudin a posicionar el nostre territori i que ens permetin accedir al coneixement i compartir-lo. És el cas de l'Associació Europea Democràcia Local (ALDA), Building Europe with Local Councillors (BELC), UCLG Working Group Capacity and Institutional Building, Centro Iberoamericano Desarrollo Estratégico Urbano (CIDEU), Ciudades y Gobiernos Locales Unidos (CGLU), Medcities, PLATFORMA, Unión Iberoamericana Municipalista (UIM) i la Xarxa de Centres Regionals (Reg Hub 2.0).

Sempre atenta al canvi a escala tant global com local, la Diputació de Barcelona és un reconegut agent actor del territori, tant a Europa com internacionalment. Cal destacar els lligams que hem establert amb organismes multilaterals i agències de les Nacions Unides (en particular, ACNUR, ONU-HABITAT, PNUD, UNICEF, UN WOMEN, UNWRA i WOPA).

Adicionalment, els donem suport i treballem amb entitats de la nostra demarcació que promouen la integració europea (com ara el Consell Català del Moviment Europeu o la Fundació Catalunya Europa) i el pensament i la perspectiva internacional (com és el cas de Casa Amèrica Catalunya, Casa Àsia, el CIDOB, el Consorci Catalunya Internacional, el Consorci Universitari Internacional Menéndez Pelayo i l'IBEI).

D'altra banda, cal destacar el nostre compromís amb els pobles empobrits: la Diputació de Barcelona és una de les primeres administracions locals de l'Estat espanyol que va assolir el 0,7 %. A més, cal destacar el suport a la cooperació descentralitzada a través de l'Observatori de la Cooperació Descentralitzada UE - Amèrica Llatina i el Carib, com també el nostre compromís amb aquells actors que treballen al nostre territori com ara l'ANUE, la Fundació Josep Comaposada, la Fundació Ulls del Món, Lafede, LaCoordi i el FCCD, que promouen un món més just.

És cert, el món i la realitat del nostre territori han canviat radicalment en els darrers trenta anys, i més particularment des del 2020. No podem oblidar les crisis contínues que hem viscut des del 2020, ni els reptes que ens planteja la triple transició verda, digital i social.

Davant d'aquest context, entenem que l'acció internacional de la Diputació de Barcelona ha d'estar al servei dels objectius als quals la corporació vol contribuir: innovació pública per a la sostenibilitat, equitat territorial i cohesió social, per vertebrar una xarxa de governs locals més sostenible i col·laborativa, que pugui contribuir a la resiliència del territori de la província de Barcelona. D'aquí ve, doncs, la necessitat de disposar d'unes orientacions estratègiques, tenint en compte que l'últim document aprovat va ser el *Pla Estratègic de la Direcció de Relacions Internacionals 2017-2020*.

En el procés d'elaboració s'ha comptat amb la participació de tot l'equip tècnic de la Direcció de Relacions Internacionals (les contribucions del qual s'han canalitzat mitjançant un sondeig i el treball en grups). També s'hi recullen aportacions de la trobada d'intercanvi amb representants d'actors del nostre territori amb què treballem des de fa temps i de manera continuada (ACM, Ajuntament de Barcelona, AMB, CCME, CGLU, CIDOB, FCCD, FMC, IBEI i Medcities).

2. El context

2.1. Context global

El món tal com el coneixem des dels darrers gairebé vint anys s'enfronta a una paradoxa. En primer lloc, ens trobem amb uns marcs globals (l'Acord de París sobre el Canvi Climàtic, l'Agenda 2030, la Nova Agenda Urbana, el Marc de Sendai per a la Reducció de Riscos i, més recentment, el Pacte pel Futur) en teoria consensuats i adoptats per la comunitat internacional que volen donar resposta als grans reptes de la humanitat i assegurar un futur sostenible i que no deixi cap persona enrere. Tanmateix, fa quinze anys que estem immersos en una crisi contínua, econòmica, social i financera (del 2008 al 2014), hem viscut la pandèmia de la COVID-19 (2020-2022), la guerra entre Rússia i Ucraïna (del 2014 fins a l'actualitat), la guerra entre Israel i Gaza (del 2023 fins ara), sense oblidar els petits conflictes de caràcter regional (al continent africà, a l'Orient Mitjà o a la península aràbiga), o l'increment de la violència a la majoria de països de l'Amèrica Llatina.

L'actual és un món on no hi havia hagut tants conflictes armats des de la Segona Guerra Mundial, on la democràcia està en regressió i on es constata una competència creixent entre diferents models de governança i valors. No s'ha d'oblidar tampoc el retrocés dels drets humans i de les llibertats a tot arreu, que comporta un augment dels populismes i els extremismes. És destacable també l'increment de la violència contra dones, nenes i les persones LGTBI¹, i el retrocés dels seus drets.

A més, la regressió en drets humans implica una regressió en la manera d'entendre la cooperació. Hi ha un retorn a la cooperació assistencialista duta a terme exclusivament per agències de cooperació estatals.

D'altra banda, des d'un punt de vista econòmic, l'impacte global de la pandèmia ha posat en evidència les interdependències que, en un món globalitzat, tenen les cadenes de producció i distribució.

Així, tenim un context en què els consensos internacionals són cada cop més fràgils i menys respectats, la qual cosa genera una gran incertesa. En definitiva, vivim en «un món cada cop més divers i (des)ordenat, definit per aliances i interessos canviants en

¹ <https://www.amnesty.org/es/documents/pol10/7200/2024/es/>

qüestions com la competició geopolítica, les transicions verda i digital o la seguretat internacional».² Un món que va cap a la multipolarització i que està marcat pel retorn de la geopolítica i les noves dinàmiques entre els anomenats Nord global i Sud global, i entre el món occidental i el món dels BRICs (l'Àrabia Saudita, el Brasil, Egipte, Etiòpia, els Emirats Àrabs Units, l'Índia, l'Iran, Sud-àfrica, Rússia i la Xina).

Podríem considerar el moment actual en crisi permanent (entesa com un període llarg de catàstrofes de tota mena que comporten inseguretat, inestabilitat social i econòmica) i marcat per emergències complexes (que sorgeixen per múltiples causes diferents i que impacten en tots els ordres de la vida). L'emergència climàtica i migratòria n'és el paradigma.

Davant d'aquest panorama, el World Econòmic Fòrum³ planteja cinc riscos globals que marquen i marcaran l'agenda dels propers anys: clima extrem, desinformació o informació errònia generada per la IA, polarització social i política, increment del cost de la vida i els ciberatacs.

En aquest sentit, el Pacte per al Futur adoptat a la Cimera del Futur (Nova York, setembre del 2024) representa per a molts la darrera oportunitat per donar resposta global i conjunta als problemes crítics a què s'enfronta la humanitat promovent un nou impuls dels Objectius de Desenvolupament Sostenible mitjançant una transformació global i una refundació de la cooperació internacional.

2.2. Impacte local

Per primer cop en la història, el conjunt d'agendes globals reconeixen la realitat dels territoris i les comunitats, així com el paper dels governs locals. Els organismes internacionals han trobat en els governs locals uns aliats per assolir bona part dels compromisos internacionals. La localització de les agendas globals (i en particular, de l'Agenda 2030 i els seus Objectius de Desenvolupament Sostenible) s'ha convertit en un instrument ineludible per atènyer els canvis desitjables.

D'altra banda, la capacitat de reacció i mobilització de recursos per part dels governs locals davant les successives crisis ha posat de manifest el seu rol vertebrador de territoris i el fet que la resiliència de les societats comença en l'àmbit local. Un cas clar és el de la crisi climàtica, que es fa palesa de manera local. Al mateix temps és a escala local que s'estan dissenyant respostes innovadores.

Els governs locals tenen una alta capacitat de mobilització en l'arena internacional i afavoreixen l'expansió de xarxes transnacionals de governs locals (globals, regionals

². CIDOB «El món el 2024: deu temes que marcaran l'agenda internacional»

³. https://www3.weforum.org/docs/WEF_The_Global_Risks_Report_2024.pdf

o temàtiques), que ofereixen espais d'intercanvi de coneixement i recerca de solucions a problemàtiques comunes.

Ens trobem davant de processos recentralitzadors a tots els continents: no es compta amb els governs locals en el disseny i la creació de programes i polítiques que els afecten (com ha passat amb els fons europeus Next Generation), i fins i tot es redueix o se suprimeix el nombre de municipis elegits democràticament (com en els casos paradigmàtics de l'Amèric Central o Tunísia). Juntament amb aquests processos, també es constata arreu un increment de la violència contra les persones electes locals, que suposa un qüestionament del bon funcionament, lliure i democràtic, de les institucions municipals. A tot això cal sumar la manca crònica de finançament i de recursos per impulsar les polítiques i els serveis adreçats a la ciutadania.

Es constata que, si bé els municipis i les ciutats han esdevingut laboratoris de participació ciutadana activa, es troben que han de desenvolupar polítiques per a comunitats cada cop més diverses i polaritzades, la qual cosa posa de manifest la necessitat d'incorporar el sistema de cures en les polítiques públiques locals. En aquest sentit, els enfocaments interseccionals a escala local esdevenen clau.

Finalment, amb relació a la cooperació internacional, cal dir que els governs locals són els primers valedors de la justícia global, sobre la qual estan construint la nova narrativa de la cooperació per al desenvolupament i la solidaritat, tot recollint les dinàmiques de i amb la societat civil.

És destacable que la nova llei espanyola de cooperació per al desenvolupament sostenible i la solidaritat internacional incorpori la cooperació descentralitzada en el sistema estatal de cooperació. Ara bé, el debat entorn de l'AOD (Ajut Oficial al Desenvolupament), l'AOTDS (Ajut Oficial Total al Desenvolupament Sostenible) i el seu finançament mitjançant el 0,7 % obliga els governs locals a redefinir estratègies i programes, sense perdre el compromís transformador de les societats. Cal destacar també que la nova llei obliga totes les administracions públiques (inclosos els governs locals) a destinar el 10 % del 0,7 % a ajut humanitari, una àrea de solidaritat en què la majoria de governs locals no tenen ni expertesa ni el marc jurídic instrumental adequat.

3. Marcs de referència

3.1. Agendes globals

Les agendes globals de desenvolupament estableixen un marc referencial per guiar les polítiques de desenvolupament cap a un futur més sostenible i inclusiu. Aquestes agendes no només impacten en els àmbits nacionals i internacionals, sinó que també tenen implicacions profundes per al món local, clau en la implementació efectiva d'aquestes polítiques.

L'agenda de l'eficàcia de l'ajuda, iniciada a Monterrey (2002) i seguida per les declaracions de París (2005), Accra (2008) i Busan (2011), destaca la importància d'una ajuda al desenvolupament que sigui efectiva i alineada amb les prioritats dels països receptors. Aquest marc promou la propietat local dels projectes de desenvolupament, la transparència, la rendició de comptes i la coordinació entre donants i receptors, uns punts que són crucials per als governs locals a l'hora de dissenyar i implementar polítiques de desenvolupament sostenibles i eficaces.

Més endavant, el Marc de Sendai per a la reducció del risc de desastres (2015) ha subratllat la necessitat de preparar-se per als desastres naturals i humans i mitigar-ne els riscos associats. Els governs locals tenen un paper central en la implementació de mesures preventives i de resposta, mitjançant el reforç de les capacitats per protegir les comunitats i els seus recursos. De la mateixa manera, l'Agenda d'Acció d'Addis Abeba sobre Finançament per al Desenvolupament (2015) estableix una guia per mobilitzar recursos financers que els governs locals poden utilitzar per impulsar el desenvolupament sostenible, promovent inversions en infraestructures, educació, salut i altres sectors clau.

L'Acord de París sobre el Canvi Climàtic (2015) és un altre pilar fonamental que requereix la implicació activa dels governs locals. La lluita contra el canvi climàtic necessita accions concretes a escala local per reduir les emissions de gasos d'efecte hivernacle, promoure l'eficiència energètica i adoptar pràctiques sostenibles.

Finalment, l'Agenda 2030 per al Desenvolupament Sostenible, amb els seus disset Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS), proporciona un full de ruta integral per assolir un futur més just i sostenible. Els governs locals són fonamentals per a la consecució d'aquests objectius, ja que moltes de les accions necessàries, com la reducció

de la pobresa, l'educació de qualitat, la salut, la igualtat de gènere i la sostenibilitat ambiental depenen de les polítiques i iniciatives locals.

En aquest sentit, la Nova Agenda Urbana (2016), que se centra en el desenvolupament urbà sostenible, la inclusió social i la resiliència urbana, ofereix un marc metodològic per implementar els ODS a escala local.

D'altra banda, el procés de Beijing+20 (2015) i la Comissió de la Condició Jurídica i Social de la Dona de les Nacions Unides han estat uns motors imprescindibles per a la promoció dels drets de les dones arreu del món, tot i que encara queda un llarg camí per recórrer.

Finalment, el Pacte pel Futur (2024) representa un compromís renovat per enfortir la cooperació internacional i assegurar un desenvolupament sostenible i inclusiu. El Pacte posa de manifest la necessitat de treballar conjuntament a tots els nivells de govern per afrontar els reptes globals, amb un enfocament especial en la sostenibilitat ambiental, la inclusió social i el desenvolupament econòmic. El Pacte mostra el compromís amb la implementació accelerada de l'Agenda 2030 per assolir els ODS, tal com es posa en relleu particularment en els punts d'acció 1 i 12.

3.2. Marc legislatiu

Competencialment, i fins a l'entrada en vigor de la Llei 27/2013, de 27 de desembre, de reforma i sostenibilitat de l'administració local (LRSAL), les actuacions internacionals dels ens locals es portaven a terme sobre la base del que s'establí als articles 25.1 i 28 de la Llei 7/1985, de 2 d'abril, reguladora de les bases de règim local (LRBRL), tenint en compte el que establí l'art. 20.1 de la Llei 23/1998, de 7 de juliol, de cooperació internacional per al desenvolupament (LCID) i l'article 2.2 de la Llei 26/2001, de 31 de desembre, de cooperació al desenvolupament, de la Generalitat de Catalunya (LCD) que reconeixien els ens locals com a actors de la cooperació al desenvolupament.

La LRSAL va modificar el redactat de l'article 25.1 de la LRBRL i va derogar l'article 28 de la LRBRL, establint un esquema d'atribució de competències locals diferent del vigent fins aquell moment. De manera resumida podem dir que va diferenciar les competències pròpies de les delegades i les que diferien les unes de les altres (nou article 7 de la LRBRL). Les competències pròpies són les atribuïdes per una norma amb rang de llei (article 25.3). Tot i que l'apartat 2 del mateix article incorpora una llista de competències, és important destacar que la Sentència 41/2016 del Tribunal Constitucional, de 3 de març de 2016, va declarar que «les lleis poden atribuir competències pròpies als municipis en matèries diferents de les enumerades a l'article 25.2 LRBRL», raó per la qual aquesta llista de l'apartat 2 ha de ser considerada oberta.

És un fet que els ens locals cada vegada han assumit més presència en l'àmbit internacional, i aquesta realitat ha estat recollida també en els nostres textos legals. Des que Espanya va ratificar, el 20 de gener de 1988, el tractat internacional pel qual la Carta Europea d'Autonomia Local entrava a formar part del nostre ordenament jurídic, ja reconeixia que «les entitats locals poden, en les condicions eventualment previstes per la llei, cooperar amb les entitats d'altres estats» (article 10.3).

A més, a través de la Llei 2/2014, de 25 de març, de l'acció i servei exterior de l'Estat (LASE), es diferencien els conceptes d'acció exterior i de política exterior. El concepte d'acció exterior es defineix a l'article 1.2.b), com: «el conjunt ordenat de les actuacions que els òrgans constitucionals, les administracions públiques i els organismes, entitats i institucions que en depenen porten a terme a l'exterior, en l'exercici de les respectives competències, desenvolupades de conformitat amb els principis d'aquesta llei i amb observança i adequació a les directrius, finalitats i objectius establerts pel Govern en l'exercici de la seva competència de direcció de la Política Exterior».

Així mateix, l'article 11.1 de la LASE defineix quines són les administracions públiques a què es refereix l'article 1, com a subjectes de l'acció exterior en referir-se a «les activitats que les Comunitats Autònomes, les Ciutats Autònomes i les entitats que integren l'Administració local puguin realitzar a l'exterior en el marc de les competències que els siguin atribuïdes per la Constitució, els Estatuts d'Autonomia i les lleis». Per tant, es reconeix els ens locals com a subjectes d'acció exterior, la qual comprendrà, segons l'article 24 de la mateixa llei, la cooperació al desenvolupament.

En la mateixa línia que marcava la LASE, la nova Llei 1/2023, de 20 de febrer, de cooperació al desenvolupament sostenible i solidaritat global ha suposat una important fita per a la cooperació descentralitzada. El text reconeix legalment un sistema espanyol de cooperació al desenvolupament amb presència dels ens locals, en concordança amb el model territorial i de governança a Espanya, com també l'important paper dels ens locals en l'àmbit de la cooperació en el marc de les seves competències.

Aquesta nova llei complementa les dues regulacions clau abans comentades: la Llei 27/2013 de racionalització i sostenibilitat de l'Administració local, que va obrir el debat sobre les competències locals en determinades matèries com ara la cooperació al desenvolupament, i la Llei 2/2014 de l'acció i del servei exterior de l'Estat, que reconeixia les administracions locals com a actores, en el marc de les seves competències, de l'acció exterior de l'Estat, dins la qual incorporava, entre altres àmbits, la cooperació al desenvolupament.

En congruència amb aquesta definició global del sistema espanyol de cooperació al desenvolupament, la Llei 1/2023 de cooperació al desenvolupament sostenible i solidaritat global incorpora referències al llarg del text a les administracions públiques com a actores de la política espanyola de cooperació al desenvolupament, la qual

es configura com a element central de l'acció exterior de l'Estat i, per tant, de la política exterior del govern, respectant l'àmbit competencial de cadascuna d'elles.

De manera complementària, la llei destina un capítol als òrgans competents de l'execució de la política espanyola de cooperació al desenvolupament sostenible i, dins d'aquest, dedica una secció a la cooperació descentralitzada: és a dir, la cooperació al desenvolupament que porten a terme comunitats autònomes i ens locals. La nova llei reconeix legalment l'actuació de les corporacions locals en l'àmbit de la cooperació al desenvolupament sostenible, dins d'un sistema estatal d'àmbit congruent amb el model territorial espanyol (art. 35), cosa que és una fita important per a la cooperació descentralitzada local.

En compliment dels compromisos multilaterals i dels acords adoptats en el si de la Unió Europea, és la primera llei mitjançant la qual l'Estat espanyol es compromet a destinar, amb l'horitzó de l'any 2030, almenys el 0,7 % de la renda nacional bruta a l'Ajuda Oficial al Desenvolupament (AOD), conforme als criteris comptables acordats per l'Organització per a la Cooperació i el Desenvolupament Econòmic (OCDE). Es preveu que per calcular les partides es tindran en consideració les aportacions pressupostàries a l'AOD realitzades per les comunitats autònomes, els ens locals i altres entitats públiques. A més, com a novetat, s'estableix que el 10 % dels recursos destinats a AOD s'hauran de dedicar a l'acció humanitària.

Adicionalment, inclou la nova mètrica de l'Ajuda Oficial Total al Desenvolupament Sostenible (AOTDS) introduïda per l'OCDE, que, segons s'estableix a l'article 1.5, computarà també de manera addicional al 0,7 % destinat a AOD, com a cooperació al desenvolupament.

Per tant, a partir d'aquestes dues lleis, la LASE i la LCDSSG, es reconeix un sistema espanyol d'acció exterior i de cooperació al desenvolupament que inclou els diferents nivells de govern del nostre Estat descentralitzat, com a actors de l'esfera internacional en el marc de les seves competències.

3.3. Declaracions i campanyes d'abast internacional subscrites per la Diputació de Barcelona

Declaració municipalista dels governs locals pel dret a un habitatge digne i el dret a la ciutat (2018)

La Declaració, promoguda per CGLU i sota l'impuls de la iniciativa *the shift* de la relatora especial de les Nacions Unides pel dret a l'habitatge, és una crida global a l'acció per afrontar els reptes que es deriven del dret a l'habitatge, com la manca de finançament estatal, la poca regularització del mercat i la mercantilització de l'habitatge. Les administracions signatàries es comprometen a promoure estratègies renovades relatives a

l'habitatge en termes d'inclusió social i drets humans, solucions residencials mixtes, no purament governamentals però tampoc merament lucratives, i a planificar ciutats on l'habitatge contribueixi a la sostenibilitat social, econòmica i mediambiental del teixit urbà, així com a realçar la cooperació i la solidaritat en les xarxes municipalistes que defensin l'habitatge assequible i ciutats equitatives, justes i inclusives.

Declaració de Ciutats Defensores dels Drets Humans (2021)

Les administracions locals participants es comprometen a mantenir i ampliar les polítiques de suport als defensors i defensores dels drets humans, en solidaritat amb el compromís d'aquestes persones per promoure i protegir els drets humans des de la no-violència, i en rebutjant les amenaces, la persecució i els assassinats que pateixen.

Campanya mundial 10, 100, 1000 Ciutats i Territoris de Drets Humans per al 2030 - Construir la universalitat a partir de la diversitat local (2022)

Aquesta campanya té per objectius visibilitzar i organitzar el moviment de ciutats i territoris que es vulguin comprometre amb els drets humans, desenvolupar lligams de cooperació i solidaritat entre territoris i fer visible aquest compromís. La iniciativa posa un èmfasi especial en l'accés a l'educació, l'habitatge, la salut, l'alimentació i la seguretat, i estableix marcs transformadors i d'empoderament contra la desigualtat, la discriminació i el canvi climàtic.

Declaració Living in EU (2021)

Declaració per impulsar una transformació digital sostenible a les ciutats i comunitats de la UE a través de la governança multinivell. Les institucions signatàries aspiren a una Europa digital cohesionada, en la qual cada comunitat es pugui beneficiar econòmicament i socialment d'aquesta transformació sense deixar ningú enrere.

Manifest Els governs locals intermedis per al desenvolupament dels fons Next Generation de la UE (2021)

Es demana que la Unió Europea i els seus estats membres reconeguin els governs locals, i en especial els governs locals intermedis, com a aliats estratègics en el desplegament dels fons i les iniciatives lligades a la recuperació, la transformació i la resiliència i, en concret, en el desplegament dels fons NGEU (i dels que s'impulsin en el marc del nou pressupost plurianual de la UE), per tal que ningú, ni cap territori ni cap govern local, quedi enrere.

Declaració de l'Aliança per a la Cohesió per una Europa cohesionada, sostenible i resilient (2021)

L'Aliança per a la Cohesió (#CohesionAlliance) insta els estats membres a treballar en associació amb els governs locals i regionals en el disseny, l'aplicació i la governança dels plans nacionals de recuperació i resiliència.

Declaració de Barcelona sobre polítiques del temps (2023)

És un acord pioner en polítiques públiques que aborda diverses dimensions relacionades amb l'ús del temps. Aquesta declaració té com a objectiu millorar la coordinació entre institucions per garantir el dret al temps com un dret de ciutadania. Busca millorar la salut, la sostenibilitat i la qualitat entre totes les persones mitjançant un ús conscient i equitatiu del temps.

Pacte per al Futur: cap a la Cimera del Futur de l'ONU i la Cimera dels ODS (2022)

Mitjançant aquest Pacte per al Futur, els membres de CGLU i els grups organitzats de governs locals i regionals reafirmen el compromís amb el poder de l'acció col·lectiva, l'empoderament, la propietat compartida, la cocreació i la cooperació internacional i la solidaritat. El pacte identifica tres grans eixos d'intervenció: les persones (que situa al centre, per aprofundir en les necessitats de les generacions actuals i ampliar els drets de les futures garantint l'accés als serveis públics i als béns comuns), el planeta (promovent sistemes i maneres de viure en harmonia per contribuir a la resiliència i la sostenibilitat) i el govern (impulsant la transformació dels sistemes de govern i millorant les eines per respondre als reptes als quals ens enfrontem).

Manifest del I Fòrum d'Alcaldesses i Electes Iberoamericanes (2022)

Reconeix el rol creixent de les dones en càrrecs públics locals i municipals. I referenda el compromís de les impulsores i assistents per continuar transformant el món i erradicar la pobresa, la desigualtat, la discriminació, el racisme, el classisme i la violència, entre altres injustícies que ens allunyen del món que totes i tots mereixem. El text fa una crida per millorar les condicions de vida de les dones perquè mai més cap d'elles visqui en la desigualtat i amb els seus drets humans amenaçats pel simple fet de ser dona.

Manifest de Marsella en el marc de la 9a Cimera Europea de Regions i Ciutats (2023)

Aquest manifest reafirma que Europa comença a les regions, les ciutats i els pobles; i expressa el desig d'una Unió Europea que respongui de manera més efectiva a les necessitats i les aspiracions de la seva ciutadania.

Declaració de Mèrida sobre el compromís de les institucions públiques en matèria de drets humans LGBTI al món (2023)

Planteja el compromís de les institucions públiques en matèria de drets humans LGBTI al món, i vol que lluitin per la igualtat de lesbianes, gais, bisexuals, transsexuals i intersexuals mitjançant la promoció de les polítiques públiques de drets humans LGBTI; i aspira que les polítiques de cooperació internacional al desenvolupament siguin coherents, que s'assumeixi un compromís pressupostari, com també a promocionar la mateixa Declaració.

Declaració del Fòrum de Governos Locals i Regionals de l'Amèrica Llatina i el Carib - Europa (2023)

Posa de manifest el compromís de la cooperació descentralitzada amb els governs locals de l'Amèrica Llatina i el Carib, i reclama més programes i suport per part de la Comissió Europea. Així mateix, posa en valor el paper essencial dels municipis en el diàleg i la cooperació entre Europa i l'Amèrica Llatina i el Carib.

Declaració de Saragossa amb motiu del XXVI Congrés del CIDEU (2024)

Destaca la necessitat d'enfocar les ciutats cap a una innovació urbana sostenible, d'avançar cap a territoris intel·ligents amb les persones com a centre de les estratègies de desenvolupament, amb la neutralitat climàtica com a far de bona part de les polítiques públiques. La Declaració també manifesta la voluntat d'incorporar al pensament estratègic de la ciutat el paper de la sostenibilitat en la gestió urbana en totes les seves accepcions, mitjançant projectes específics i de manera transversal en la gestió pública.

4. L'acció internacional de la Diputació de Barcelona

4.1. Alineació amb els ODS i amb l'Agenda Urbana i Rural 2030

4.1.1. Alineació amb els ODS

Relacions internacionals i projecció exterior

ODS 17. ALIANÇA PELS OBJECTIUS. Enfortir les aliances per la sostenibilitat en tots els àmbits.

Integració i cohesió europea des del municipalisme

ODS 11. CIUTATS I COMUNITATS SOSTENIBLES. Aconseguir que la Xarxa de Governos Locals de la província de Barcelona sigui inclusiva, segura i resilient mitjançant el desplegament de la Nova Agenda Urbana.

ODS 16. BON GOVERN I INSTITUCIONS SÒLIDES. Promoure polítiques i institucions locals eficaces, innovadores i cocreadores de valor públic.

ODS 17. ALIANÇA PELS OBJECTIUS. Enfortir les aliances per la sostenibilitat en tots els àmbits.

Cooperació descentralitzada per al desenvolupament

ODS 10. REDUCCIÓ DE LES DESIGUALTATS. Reduir la desigualtat entre persones i territoris, i afavorir la inclusió social gràcies a polítiques de lluita contra les vulnerabilitats.

ODS 16. BON GOVERN I INSTITUCIONS SÒLIDES. Promoure polítiques i institucions locals eficaces, innovadores i cocreadores de valor públic.

ODS 17. ALIANÇA PELS OBJECTIUS. Enfortir les aliances per la sostenibilitat en tots els àmbits.

4.1.2. Alineació amb l'Agenda Urbana i Rural 2030

Relacions internacionals i projecció exterior

7. Impulsar el desenvolupament econòmic local.

10. Promoure polítiques i institucions locals eficaces, innovadores i creadores de valor públic.

Integració i cohesió europea des del municipalisme

7. Impulsar el desenvolupament econòmic local.

10. Promoure polítiques i institucions locals eficaces, innovadores i creadores de valor públic.

Cooperació descentralitzada per al desenvolupament

6. Reduir les desigualtats i promoure la cohesió entre persones i territoris.

10. Promoure polítiques i institucions locals eficaces, innovadores i creadores de valor públic.

4.2. Objectius recollits en el Pla de mandat de la Diputació de Barcelona (2024-2027)

- Posicionar la demarcació de Barcelona i els seus governs locals en l'àmbit internacional per facilitar-los l'accés a oportunitats que impulsin el desenvolupament del territori.
- Participar en les agendes internacionals i promoure la cooperació descentralitzada per contribuir a l'abordatge dels reptes globals des de l'àmbit local.
- Impulsar la cooperació descentralitzada com a política pública que contribueix, des de l'especificitat de l'àmbit local, al desenvolupament humà a escala internacional.
- Reforçar el paper de la Diputació i els ens locals en la promoció de la pau i els drets humans mitjançant la diplomàcia municipal i el treball conjunt amb la societat civil en l'àmbit internacional.

- Reforçar l'àmbit local, des de totes les àrees de la Diputació de Barcelona, com un espai per promoure el compromís i la participació de la ciutadania en el desenvolupament sostenible, la promoció de la pau i els drets humans al món.
- Promoure la participació dels governs locals de la demarcació de Barcelona en la definició, l'aplicació i el seguiment de les agendes de desenvolupament i de cooperació per al desenvolupament.
- Col·laborar amb institucions i entitats per ajudar-les a assolir els seus objectius i projectes d'interès públic, social i/o cultural, relacionats amb les competències de la Diputació en la cooperació i el foment del desenvolupament del seu territori.
- Gestionar les subvencions atorgades a les diferents institucions i entitats, vetllant per la utilització correcta dels recursos dins el marc de la legislació vigent.
- Posicionar la demarcació de Barcelona i els seus governs locals en l'àmbit europeu i d'estratègia internacional per facilitar-los l'accés a oportunitats que impulsin el desenvolupament del territori.
- Incrementar el paper dels governs locals i la Diputació de Barcelona en l'enfortiment del projecte europeu.
- Canalitzar l'ajut humanitari a través d'organitzacions internacionals especialitzades i reconegudes internacionalment.

4.3. Principis rectors

Els objectius establerts pel Pla de mandat de la Diputació de Barcelona (2024-2027) seran treballats d'acord amb els principis següents:

- Alineació amb les agendes globals. Cal localitzar les agendes globals en aquells àmbits que siguin estratègics per a la sostenibilitat i la resiliència, d'acord amb les singularitats i el context social, econòmic i mediambiental dels territoris.
- Enfocament basat en drets. L'acció internacional es duu a terme analitzant les desigualtats que són al centre dels problemes de desenvolupament, corregint les pràctiques discriminatòries i el repartiment injust del poder, els recursos i les oportunitats.
- Enfocament territorial del desenvolupament local. Cal promoure un desenvolupament equilibrat i sostenible que tingui en compte les particularitats de cada territori, i reforçar les capacitats locals per afrontar els seus propis reptes. Aquest enfocament permet una resposta més efectiva i adaptada a les necessitats específiques de cada context.

- Transversalització de l'enfocament de gènere. L'estratègia és aconseguir que les preocupacions i les experiències de les dones, com les dels homes, siguin part integrant de les polítiques públiques en totes les esferes, perquè les dones i els homes se'n puguin beneficiar de manera igualitària per no perpetuar la desigualtat.
- Acció internacional basada en una política feminista. Va més enllà de l'enfocament de gènere i busca contribuir a un món més just on dones i homes siguin iguals en drets i oportunitats. Aquesta acció se sustenta en cinc fonaments, que són: enfocament transformatiu; lideratge compromès; apropiació; participació inclusiva i foment d'aliances nacionals i internacionals, i interseccionalitat i diversitat.
- Contribució a la justícia global. Des de l'enfocament de la mirada crítica a les desigualtats i interdependències que connecten realitats aparentment allunyades de les nostres es promou l'empatia sobre la base de drets i deures compartits amb el conjunt de la humanitat i la corresponsabilitat sobre el planeta.
- Compromís amb la diversitat, l'equitat i la inclusió. Cal garantir el respecte i la promoció de la diversitat cultural, social i econòmica, assegurant l'equitat i la inclusió de tots els grups, especialment els més vulnerables. Aquest compromís té com a objectiu avançar envers una societat global més justa i cohesionada.
- Aproximació interseccional a la realitat internacional. La perspectiva interseccional serveix per assegurar polítiques inclusives que reforcin la superació i la neutralització de les desigualtats interseccionals i creuades per gènere, renda, estrangeria, edats, discapacitat i altres factors discriminatoris.
- Coherència de polítiques. Cal integrar la perspectiva del desenvolupament sostenible en el disseny, la implementació i l'avaluació de totes les polítiques públiques per facilitar una resposta unificada i consistent als reptes globals.
- Alineació amb l'AOD. Les accions de cooperació internacional seguiran les directrius de l'Ajuda Oficial al Desenvolupament (AOD) del CAD, i garantirán que els recursos es destinin de manera eficient i transparent a accions que promoguin el desenvolupament sostenible.
- Subsidiarietat i descentralització. Cal promoure la presa de decisions a escala local, i assegurar que les autoritats més properes a la ciutadania tinguin les competències i els recursos necessaris per abordar els seus propis desafiaments, tot fomentant la governança efectiva i la participació ciutadana.
- Generació d'espais de relació amb altres administracions. La creació i el reforç dels espais de col·laboració i diàleg amb altres administracions públiques, a escala tant nacional com internacional, serveix per compartir coneixements, recursos i bones

pràctiques. Aquestes relacions contribuiran a la construcció de xarxes sòlides i eficients per a la cooperació internacional.

4.4. Àmbits de treball

Les dimensions local, regional i internacional són dimensions que no es poden obviar en desenvolupar polítiques públiques locals, especialment si es vol avançar en la cohesió social, econòmica i territorial de la pròpia demarcació. Actualment és clau promoure els interessos del territori i la seva ciutadania posicionant els seus municipis al món. Treballar amb altres territoris, ciutats i pobles ofereix oportunitats per al propi desenvolupament i el dels altres, una pràctica que esdevé internacional, a escala global i europea; així com la cooperació en instruments ineludibles dels governs locals.

4.4.1. Acció municipal

La Direcció de Relacions Internacionals desenvolupa una tasca essencial en l'àmbit del suport municipal, ja que acompanya els municipis en l'actual context global canviant i de crisis múltiples. Convençuda que els municipis estan intrínsecament vinculats amb el món, la Diputació els ofereix suport per assegurar que puguin complir els seus mandats i desenvolupar les seves competències amb èxit. Així, l'acció internacional esdevé una eina clau per treballar pel benestar ciutadà, ja que permet als municipis integrar-se en les dinàmiques globals, establir col·laboracions internacionals i compartir bones pràctiques que n'enriqueixen les polítiques locals.

En aquest sentit, la Direcció de Relacions Internacionals no només impulsa les iniciatives internacionals dels municipis, sinó que també els dona suport en aquelles àrees en què, per si sols, tindrien dificultats per arribar. Mitjançant la seva experiència i recursos, la Diputació facilita l'accés a xarxes internacionals, projectes de cooperació i finançament extern, i contribueix així a la construcció de municipis més resilents i adaptats a les necessitats actuals. Amb aquest compromís, la Diputació assegura que els municipis de la província estiguin preparats per afrontar els reptes globals i aprofitar les oportunitats que se'n deriven, tot garantint un desenvolupament local sostenible i integrador, a més de facilitar l'accés a oportunitats de finançament, sobretot en el marc de convocatòries de la Comissió Europea.

4.4.2. Acció a l'exterior

La Direcció de Relacions Internacionals aporta un valor afegit considerable a l'àmbit de l'acció exterior, ja que treballa per al posicionament internacional de la província. Com a institució pionera, destaca en la generació i la captació de coneixement, especialment en l'àrea de la governança democràtica relacional i el seguiment de polítiques

europées i agendes internacionals. Les seves accions tenen un efecte multiplicador, ja que no només beneficien els municipis locals, sinó que també contribueixen a la construcció d'una xarxa global de col·laboració i intercanvi de coneixements. Aquesta tasca permet que la província de Barcelona sigui reconeguda com a líder en innovació i bones pràctiques en l'àmbit de la governança local a escala internacional.

A més, la Diputació és una institució capdavantera en la promoció i el desenvolupament de la cooperació descentralitzada. Treballa intensament per a l'enfortiment mutu de la democràcia local, establint aliances amb altres ens locals amb els quals comparteix objectius i reptes comuns. Aquesta cooperació no només contribueix a millorar la qualitat de vida dels ciutadans de la província, sinó que també reforça la capacitat dels governs locals per afrontar els desafiaments globals de manera més eficaç i coordinada. La Diputació no només actua com un motor de desenvolupament local, sinó que també és un actor clau en l'escena internacional, on impulsa una visió de governança basada en la col·laboració, la sostenibilitat i la democràcia.

4.5. Àmbits d'acció

4.5.1. Relacions internacionals i projecció exterior

En un món globalitzat, els pobles i les ciutats no poden deixar de banda les dinàmiques internacionals. Hi ha una clara correlació entre les dinàmiques globals i el dia a dia de la realitat de les comunitats i la seva ciutadania. D'altra banda, les agendes globals posen cada cop més en valor el rol dels governs locals com a garants del futur del planeta i de la qualitat de vida de la seva ciutadania. I, per tant, és essencial fer un seguiment d'aquestes agendes i incidir en aquells espais on es pugui aportar la mirada local i defensar els interessos dels municipis de la demarcació de Barcelona. En aquest sentit, és important establir contactes i lligams amb les organitzacions multilaterals (especialment amb les diferents agències i organismes de les Nacions Unides).

4.5.2. Integració i cohesió europea des del municipalisme

El procés d'integració europea i la construcció del projecte europeu tenen com a objectiu fonamental reforçar els valors de la Unió Europea, tal com es recullen als tractats fundacionals de la Unió (*art. 2 Tractat de Lisboa*) i a la *Carta dels Drets Fonamentals de la Unió Europea*. Aquests valors inclouen la protecció i el foment de la dignitat humana, la llibertat, la democràcia, la igualtat, l'estat de dret i els drets humans. La integració europea ha estat cabdal per impulsar la cohesió social, econòmica i territorial de les seves regions i territoris. Reforçar el projecte europeu des de la Direcció de Relacions Internacionals de la Diputació de Barcelona significa, per tant, contribuir a la promoció i la protecció d'aquests valors fonamentals.

4.5.3. Cooperació descentralitzada al desenvolupament

La cooperació al desenvolupament és una part de la dinàmica internacional gràcies a la qual actors de diferent naturalesa col·laboren en projectes o programes concrets amb la finalitat de millorar les condicions socioeconòmiques de les persones que viuen en pitjors condicions. La cooperació és un instrument del qual participen agents amb diferents recursos i capacitats, orientats a assolir objectius de desenvolupament.

La cooperació descentralitzada es desplega en un conjunt de programes, projectes i accions en matèria de cooperació al desenvolupament sostenible que es comparteixen amb els diferents tipus d'ens locals independentment dels instruments emprats i dels canals de finançament. I canalitza els seus esforços i fons a través del suport a les ONGDs (cooperació indirecta) i de la cooperació directa (especialment mitjançant la cooperació tècnica).

La cooperació directa té a veure amb les relacions de cooperació internacional al desenvolupament exercida de manera directa entre governs locals i regionals de diferents països, i està fortament alineada amb les agendes globals. En aquest sentit, la cooperació descentralitzada local (la que es dona entre governs locals i regionals en una lògica de partenariat, que parteix del diàleg polític i que pot o ha d'implicar els actors del territori) i municipalista (promoguda i impulsada pels municipis) és clau per establir relacions horitzontals, impulsar partenariats entre parells per abordar reptes compartits, intercanviar experiències, coneixements i aprenentatges entre homòlegs a partir de la reciprocitat i l'aprenentatge mutu i la multilateralitat. També són destacables les xarxes de governs locals i regionals que afavoreixen i canalitzen relacions de cooperació.

4.6. Àmbits temàtics

4.6.1. Governança local: democràcia, descentralització i polítiques públiques locals

La governança local és un pilar fonamental per al desenvolupament democràtic i l'efectivitat de les polítiques públiques. La Direcció de Relacions Internacionals concep la descentralització com una estratègia clau per enfortir la democràcia i millorar la capacitat de resposta davant les necessitats ciutadanes. Mitjançant l'intercanvi de coneixements i l'acompanyament tècnic dels governs locals promou una administració més propera i accessible a la ciutadania, facilitant una participació més directa en els processos de presa de decisions. Aquesta aproximació està alineada amb la subsidiarietat com a principi rector de la corporació, i garanteix que les decisions es prenguin al més a prop possible de la ciutadania. A més, la col·laboració i la creació de xarxes

entre municipis permeten compartir bones pràctiques i recursos, i contribueixen a una gestió pública més eficient i equitativa.

4.6.2. Pau i drets humans

La promoció de la pau i els drets humans constitueix una prioritat central en l'àmbit de les relacions internacionals de la Diputació de Barcelona. La Direcció es compromet a fer aportacions a la construcció d'una societat global més justa i pacífica, promovent el respecte universal dels drets humans i la resolució pacífica dels conflictes. Mitjançant projectes de cooperació descentralitzada es treballa per enfortir les capacitats locals en països socis, especialment en aquells contextos afectats per conflictes i violacions dels drets humans. La Diputació col·labora amb organismes internacionals i diverses entitats públiques i privades per impulsar programes que fomentin la inclusió, la justícia i l'equitat.

4.6.3. Transició climàtica, social i productiva

La transició cap a una societat més sostenible és una prioritat ineludible de la Direcció, que assumeix un compromís ferm amb la lluita contra el canvi climàtic i la promoció d'un desenvolupament econòmic i social equitatiu. Aquesta transició implica transformar els models de producció i consum en pràctiques més respectuoses amb el medi ambient. La Diputació col·labora amb la Unió Europea i altres organismes internacionals per implementar iniciatives, com la promoció d'energies renovables, l'eficiència energètica i una economia circular, que fomentin la resiliència climàtica i la sostenibilitat, i alhora garanteix que la transició sigui socialment justa, de manera que no quedi enrere ningú.

4.7. Àmbits geogràfics

4.7.1. Europa

Europa és el nostre àmbit natural de treball, ja que és el continent on vivim i és on hi ha els països amb els quals compartim vincles històrics, culturals i econòmics profunds. És el nostre espai geoestratègic, el lloc on vivim. Per això, és crucial reforçar la nostra relació amb les institucions de la Unió Europea, ja que aquestes estableixen les polítiques i les directrius que afecten directament els nostres municipis. Aquesta col·laboració i alineació amb Europa ens permet participar activament en la construcció d'una Europa més unida, justa i resilient. Té tot el sentit, doncs, treballar per apropar els programes de finançament europeu a la realitat del món local, i facilitar l'accés a recursos que impulsin el desenvolupament i la innovació a escala municipal.

4.7.2. L'Amèrica Llatina i el Carib

L'Amèrica Llatina i el Carib és una regió prioritària pels lligams socioculturals que ens uneixen. Aquest fet queda pal·lès també en la cooperació descentralitzada que realitzen els municipis de la província de Barcelona. Molts d'ells han establert agermanaments amb municipis de Llatinoamèrica i el Carib, o treballen en projectes de cooperació. A més, els mateixos vincles, començant per la llengua compartida, fan que una part de la població d'origen llatinoamericà hagi triat el territori de la nostra província per viure-hi. D'altra banda, a la regió llatinoamericana és on es pateixen les majors desigualtats, uns alts índexs de pobresa i de conflictes sense guerra reconeguda, i també grans espolis de recursos naturals. Per això, la DRI ha treballat amb governs locals llatinoamericans en els àmbits de la incidència política per a la descentralització i el reforç de les polítiques locals amb l'ajuda d'instruments com ara l'Observatori de Cooperació Descentralitzada Unió Europea - Amèrica Llatina i Carib. D'altra banda, els temes clau de caràcter més específic que s'identifiquen a la regió en l'àmbit de la cooperació descentralitzada són la lluita contra les violències i el foment dels drets humans, la descentralització i el foment de la inclusió dels col·lectius més desfavorits en tots els àmbits de la societat.

4.7.3. La Mediterrània

Juntament amb Europa, la ribera de la Mediterrània forma part del nostre entorn geogràfic immediat i, igual que passa amb l'Amèrica Llatina, compartim lligams socioculturals per la nostra vinculació històrica. Bona part dels municipis de la província amb agendes de cooperació apunten a l'àrea mediterrània com a zona geogràfica prioritària dels seus plans directors de cooperació al desenvolupament. D'altra banda, compartim amb aquesta regió problemàtiques vinculades als reptes polítics, socials, econòmics i mediambientals globals (drets humans i democràcia, gènere, migracions, crisi climàtica, etc.) que requereixen una acció conjunta amb els actors locals de la regió per fer-hi front. Des de la DRI, estem aprofundint en la cooperació en l'àmbit de l'emergència climàtica a la Mediterrània fomentant el treball municipal en la protecció dels boscos i les àrees naturals protegides. D'altra banda, hem identificat com una qüestió cabdal la participació de la població jove (molt nombrosa en països com el Marroc, Tunísia, el Líban, Síria i Jordània) en l'esfera pública pel que fa al foment de nous lideratges diversos i femenins. A més, es planteja el repte migratori, que ha deixat de ser un tema global, gestionat pels estats, per passar a condicionar fortament els territoris en què treballem.

4.7.4. L'Àfrica subsahariana

La Diputació de Barcelona té una experiència de treball limitada amb l'Àfrica subsahariana. Tanmateix, els reptes globals i la realitat d'aquesta regió del món ens obliguen a definir una estratègia de treball de cara al futur que pot ser complementària i buscar la col·laboració d'altres actors de la cooperació catalana.

4.8. Instruments

La Direcció de Relacions Internacionals ofereix un ampli ventall d'instruments de suport als ens locals, a les entitats de la província de Barcelona i de tercers països, i a les diferents àrees de la corporació.

En aquest sentit, la nostra acció la canalitzem a través de:

- el suport municipal,
- l'acció directa,
- l'acció indirecta,
- la transferència de coneixement,
- la sensibilització europea i l'educació per a la ciutadania global,
- el posicionament i la incidència.

I es concreta mitjançant instruments amb un alt coneixement tècnic orientats al món local. Així mateix, el coneixement de la realitat del territori permet a la Direcció de Relacions Internacionals oferir instruments adients i vincular l'expertesa de la Diputació amb socis internacionals.

4.8.1. Assessorament i acompanyament tècnic

L'assessorament tècnic és altament valorat pels ens locals de la província. Ofereix expertesa tècnica i dedicació sovint des del personal intern de les oficines i permet el contacte directe i continu amb les tècniques i els tècnics municipals en l'acompanyament personalitzat, que reforça el coneixement de les polítiques públiques d'interès local i l'experiència en la vinculació dels reptes globals amb les dinàmiques locals. És un recurs que arriba a tots els ens locals independentment de la seva mida i que complementa els ajuts econòmics.

4.8.2. Formació

Les formacions ofertes a través del Banc d'Accions Formatives posen a disposició tant dels ens locals com del personal de la corporació recursos formatius d'alta qualitat i expertesa, que queden acreditats per la Direcció de Serveis de Formació. La Direcció de Relacions Internacionals ofereix, a més, formacions ad hoc per a persones electes en cooperació descentralitzada.

4.8.3. Suport econòmic

Les subvencions econòmiques són un instrument estable, dotat de recursos específics i en augment segons la tipologia d'ens local o entitat, que permet donar suport en la consecució dels objectius i les accions al territori i els objectius de la Direcció de Relacions Internacionals amb relació a tercers països.

4.8.4. Recursos materials

Els recursos materials (per exemple, exposicions) són molt demandats i ben valorats pels ens locals de la província. Tenen un pressupost assignat important i ofereixen un ampli ventall de recursos de qualitat, recopilats al llarg dels anys en diferents àmbits d'expertesa. Són particularment interessants per als municipis més petits i els ajuden a la programació d'activitats.

4.8.5. Espais de treball

Els espais de treball destinats als municipis de la demarcació permeten el treball relacional amb actors semblants i propers de manera periòdica i estable i, per tant, faciliten les aliances, l'intercanvi de coneixement, l'anàlisi de l'experiència i l'aplicació a nous casos en una gran varietat de temàtiques (planificació estratègica de cooperació al desenvolupament, educació per a la ciutadania global, projectes europeus i estratègia internacional).

4.8.6. Guies, metodologies i altres publicacions

Els instruments de generació de coneixement es caracteritzen pel seu valor afegit en expertesa i especialització, per l'alta qualitat i per l'enfocament municipalista dels materials en un context de complexitat. Les guies destaquen particularment perquè estan adaptades a les necessitats dels governs locals, des d'un punt de vista tant tècnic com polític.

4.8.7. Participació directa en xarxes, espais d'incidència i projectes transnacionals

La participació en xarxes i espais d'incidència permet ampliar l'experiència en governança local, facilitar la coordinació amb entitats i organismes del territori en espais internacionals i europeus, particularment a través de l'Oficina de Brussel·les, i intercanviar bones pràctiques amb actors de tercers països. És un instrument de gran utilitat per posicionar la DRI i les temàtiques d'interès per als ens locals.

4.8.8. Materials de comunicació i canals de difusió

Es consideren rellevants per compartir l'expertesa de la corporació i dels ens locals de la província, i alhora aporten un efecte multiplicador de les accions realitzades, tot sensibilitzant el públic sobre temes clau per a la DRI. Són un recurs útil per experimentar amb la innovació de l'Administració pública. Els canals de difusió de la DRI tenen un gran nombre de seguidors, de perfils diferents.

5. Conclusions

Ens trobem davant d'un context global i d'uns de locals complexos i canviants. Som conscients que actualment, des de la perspectiva local, la diferenciació clàssica entre els espais de les relacions internacionals, Europa i la cooperació per al desenvolupament no és tan obvia, però tanmateix tenim uns marcs normatius internacionals, estatals i autonòmics que ens condicionen.

Per aquesta raó, les presents orientacions estratègiques neixen amb la voluntat de dotar de coherència el conjunt d'iniciatives impulsades per la Direcció de Relacions Internacionals, des de la transversalitat i la complementarietat, per tal de contribuir a donar resposta als reptes que planteja el Pla de mandat de la Diputació de Barcelona 2024-2027, amb una doble mirada: una de dirigida al que passa al món i una altra de dirigida al que passa als nostres municipis.

Des de la Direcció de Relacions Internacionals de la Diputació de Barcelona continuarem accedint a espais internacionals que permetin reforçar el bon posicionament de la Diputació, així com augmentar la incidència i la projecció d'aquest ens i els seus municipis.

El document parteix també del convenciment que és necessari establir, amb tots aquells actors que comparteixen el mateixos valors, aliances que permetin fer intercanvis i aprofundir en el coneixement de la realitat, problemàtiques i solucions a escala local.

Aquestes orientacions suposen també un impuls per assegurar la coherència de les nostres actuacions en el marcs estratègics del govern espanyol i de la Generalitat de Catalunya. I, en particular, per donar resposta al marc de l'Ajut Oficial al Desenvolupament i l'Ajut Oficial Total al Desenvolupament dintre del sistema estatal de cooperació.

Com s'ha indicat anteriorment, també serà essencial decidir com volem treballar a Europa, i quin model de cooperació volem desenvolupar a l'Amèrica Llatina i la Mediterrània, i de quina manera treballem a l'Àfrica subsahariana.

D'altra banda, cal consolidar les relacions amb les oficines de l'AECID als països d'actuació per enfortir les col·laboracions i facilitar la relació dels socis de la DIBA amb la corporació.

A més, amb aquestes orientacions estratègiques busquem la coherència, l'alineament i la complementarietat amb els marcs estratègics estatal i català.

En últim lloc, però no menys important, ens comprometem a desenvolupar mecanismes de seguiment, avaluació i millora de les nostres activitats, així com a fer pedagogia i comunicar més i millor el que fem, mitjançant un diàleg continu amb tots els municipis de la demarcació, que connectem amb les dinàmiques europees i internacionals.

**Diputació
Barcelona**

Àrea de Presidència

Direcció de Relacions Internacionals

Carrer Londres, 55

08036 - Barcelona

Tel. 934 049 444

Fax 934 022 473

www.diba.cat